

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 34 (453)

Fredagen den 21 augusti 1896.

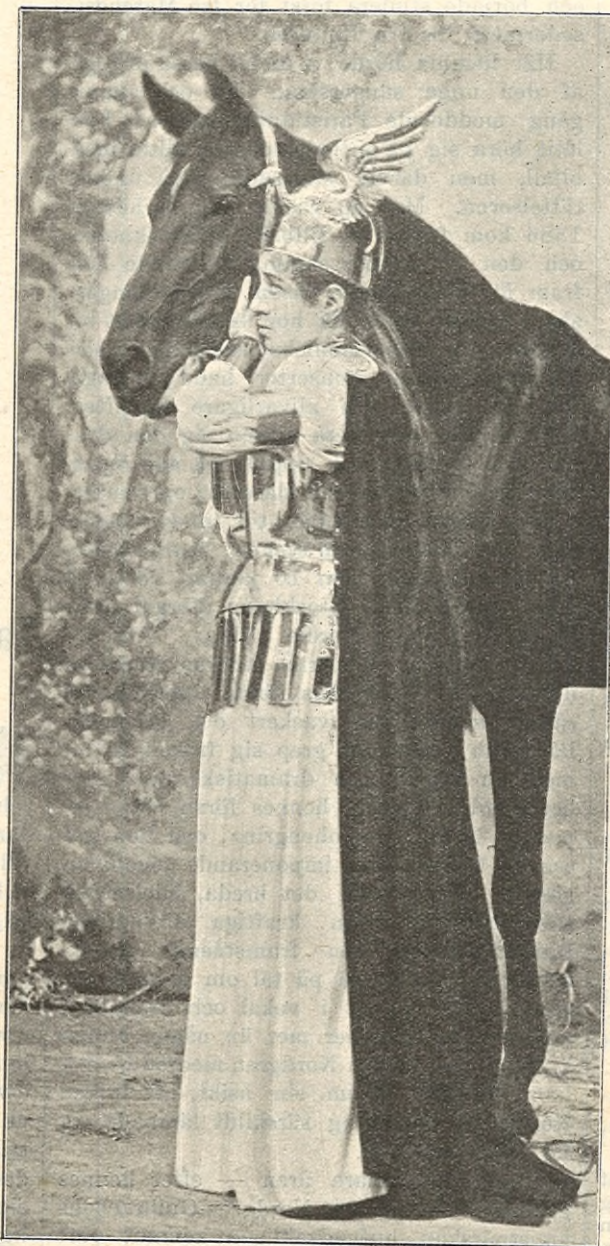
9:de årg.

Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5:— Iduns Modet., fjortondagsuppl. > 5:— Iduns Modet., månadsuppl. > 3:— Barngarderoben..... > 3:—	Byrå: Klara södra kyrkog. 16, 1 tr. Allm. telef. 6147. Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.	Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.	Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar.)	Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad total stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp-rad
--	--	--	--	--

Ellen Nordgren-Gulbranson.

Med gladt berättigad stolt-
het ha den svenska
sångkonstens vänner i dessa
dagar erinrats om ett namn,
som länge varit dem kärt, och
som de bevarat i tacksamt
minne, äfven sedan omstän-
digheternas spel — här när-
mast den lille gud Amors
lustspel i form af gifte med
en norsk man — fört det ut
ur kretsen för vår närmaste
iakttagelse. Ellen Nordgren,
sedan 1890 fru Ellen Gulbran-
son, har rönt utmärkelsen
att bland en krets af Tysk-
lands mest lysande Wagner-
tolkare kallas till delta-
gande i de nu pågående fest-
spelen i Bayreuth, hvarmed
20-års-minnet af Wagnerope-
rans första öppnande därstä-
des firas; och hvad mera är,
hon har som Brynnhilde gjort
en genombrytande framgång,
en för en främmande artist
inför den fordringsfulla tyska
kritiken nästan enastående
succès, hvilken först och främst
måste glädja alla landsmäns
hjärtan.

Idun har redan tidigare, i
november 1890, bringat sina
läsarinor Ellen Nordgren-
Gulbransons bild jämte en
teckning af hennes personlig-
het och konstnärskap. Emel-
lertid ha vi ansett, att just
nu, då hennes stjärna står i
strålände zenith, då hon fullt
och rikt infriat de löften, som
då dock delvis endast voro
hägrande framtidsdrömmar —
att hennes bild på nytt bor-

de vara välkommen i den
svenska kvinnans blad, så
mycket mer som vi haft för-
mänen reproducera den efter
den nyaste befintliga fotografi,
hvilken fru Gulbranson på vår
telegrafiska begäran personli-
gen sändt oss från Bayreuth.
Porträttet framställer henne
i Brynnhildes dräkt tillsam-
mans med hennes trogna
stridshäst — en episod, hvil-
ken beskrifves som särdeles
verkningsfull, och hvilken en-
dast lär gifvas på Bayreuth-
scenen.

Med hänvisning till den om-
nämnda tidigare uppsatsen
änna vi nu fatta oss kort
som biografer. Däremot kun-
na vi ej förneka oss nöjet
att genom några utdrag ur
den tyska pressens entusiastiska
utlåtanden, omdömen
från de mest ansedda och
vittnesgille auktoriteter inom
musikkritikens gebit, bestyr-
ka, hvilken verkligt äkta la-
ger här hemförts åt den sven-
ska sångkonsten genom en af
dess hängifnaste och talang-
fullaste utöfvarinnor.

* * *

»Amneris, Ortrud, Brynn-
hilde — det är ett vackert
klöfverblad, förvärfvadt under
två år af en börjande bana
såsom dramatisk sångerska.
Hvad skall icke då fortsättnin-
gen blifva? Finnas icke stora
skäl för det på samma gång
vemodiga och glädjande anta-
gandet, att Ellen Nordgrens

Se lifvet splittrar, skiljer, förstör
Hvad ikke är äkta; det bleknar och dör
Och döms att i sanden förrinna.

Men sanningens lycka mot seger går,
Det verkliga lif, som mot lifvet trår,
Skall vägen till frihet finna!

Ellen Lundberg.

konst skall kallas till större och mera växlande verksamhetsfält än förhållandena här hemma förmå erbjuda den?»

Med dessa framtidsfrågor avslutade för sex år tillbaka biografen i Idun sin essay. En sannsare förde visserligen den gången pennan. I dag kunna vi gifva svar — den kontinentala kritikens oförbehållsamt gynnande domslut.

Vi lyssna då först till Wiener Tageblatt, där den högt ansedde d:r Schoenaich, en af samtidens mest betydande musikkritiska auktoriteter, i en längre anmälan af fru G:s Brynnhilde bland annat yttrar:

»Hon har till fullo rättfärdigat festspelsdirektionens förtroende och vann redan första aftonen i »Walküre» en genomgående framgång. Hon betog genom ungdom, röst, poesi, temperament och apparition. Hennes organ utmärker sig för stort omfång, vekhet och egalisering i alla lägen och genom en särskildt ädel klangkaraktär. En högrest gestalt af äkta germanisk typ, rör hon sig på scenen med sparsamma, nobelt måttfulla gester, men kan i de afgörande ögonblicken bryta ut i en af situationen omedelbart framkallad häftighet af stor skönhet. Fru Gulbranson betonar i sin Brynnhilde mer den älskande och lidande kvinnan än det vilda naturbarnet, stridsjungfrun. Men öfver gestalten breder hon en så rörande grundton, utan att låta den förlora något af sin skönhet, att man ej för ett ögonblick upphör att fångas af förtrollningen i en framställning, hvars kännetecken är enkelhet. Det är som om skogens doft strömmade en till mötes därur. — — — — — I Bayreuth har man alltid haft säker blick för krafter och individualiteter och därifrån har mycket af det högsta värde tillförts den tyska skådebanan. Fru Materna är utgången från Bayreuth, Scaria utvecklade sig där till en stor konstnär, van Dyck gjordes där till en tysk sångare. Fru Gulbranson är i år också ej den enda, väl däremot den utan jämförelse dyrbaraste skatt som Bayreuth bragt i dagen.»

Den välkände Dresdenkritikern Arthur Seidl har i flere högelingen lofordande artiklar sysselsatt sig med fru Gulbransons Wagnerframställning och i en af dessa sammanfattar han på följande vis sina intryck:

»Många af dem som i år besökt festspelen — bland dem äfven den som skriver detta — älska att samla sina Bayreuth-intryck, allt hvad de där upplevat, i namnet Gulbranson. Sällan har på någon skådebana personlig adel i apparitionen så harmoniskt förenats med öfvertygande innerlighet i känslan till en verklig sångstorhet och beredt en så hög och ren scenisk njutning; sällan har man väl också haft tillfälle att hos någon, än så begåfvad framställarinna i det musikaliska dramat se ett så värtaligt, rikt nyanseradt spel, som det man kunde följa moment för moment hos denna idealiska Brynnhilde. Jag vet ju mycket väl, att jag här begagnat starka uttryck. Och jag är ej heller blind för det missförhållandet, att den tyska musikvärlden, när den nästa vinter möter fru Gulbranson i konsertsalen eller på operascenen midt uppe i en stillförvirrad och stillförvirrande repertoar, skall med ett skeptiskt: Du rasar, Paulus! öfvergå till slentrianens dagordning och med en betänksam skakning på hufvudet ha svårt att riktigt begripa, hvad denna märkvärdiga konstnärinna under dessa festdagar varit och blifvit för oss. Men jag skulle begå en förbrytelse mot sanningen, om jag af försiktighet skrefve annat, än mitt hjärta bjuder mig.»

Och i Frankfurter Zeitung yttrar E. Humperdinck, den kände operakompositören, »Hans och Gretas» mästare:

»Fru Ellen Gulbranson utmärker sig genom ett präktigt röstmateriel och genom en ursprunglig enkelhet och sanning i framställningen, som man förgäfvos söker hos våra i konventionella teatervanor uppvuxna primadonnor. Hade jag att välja

mellan fru Gulbranson och fru Lilli Lehmann, skulle mitt val gifvet falla på fru Gulbranson, då hennes prestation synes mig stilriktigare, att icke säga mer bayreuthisk.»

För öfrigt genljuder nu vidt om hela den kontinentala pressen af den svenska konstnärinnans lofprisande. »Ellen Gulbransons Brynnhilde är jämbördig med fru Maternas af 1876. Hennes framgång var sensationell,» heter det i Neue freie Presse, och Bayreuther Tageblatt konstaterar den allmänna meningen vara, »att man i henne funnit en kraft, som icke kan skattas nog högt. Hela hennes konstnärliga väsen har något inspireradt, vi kunde säga gudomligt!»

Hvad göres oss vidare vittne behof?

* * *

Redan då Ellen Nordgren växte upp i sitt hem i Stockholm, där hennes fader ännu är verksam i en sockerbruksaffär, visade sig hennes utpräglade begåfning och intresse för musik. År 1880 gjorde hon sitt inträde vid Musikaliska akademien konservatorium, och på hösten 1883 begaf hon sig till Paris och började studera först för fru Marchesi, sedermera för fru Kenneth.

Här hemma hörde vi under dessa år föga af den unga sångerskan. En och annan gång meddelade Paristidningarna, att hon låtit höra sig på privata soiréer, alltid med bifall, men därvid stannade också under rättelserna. Men en vacker dag på hösten 1886 kom fröken N. tillbaka till Stockholm, och den 5 oktober samma år trädde hon fram för allmänheten såsom konsertsångerska. Redan 1887, då hon bland annat biträdde vid Filharmoniska sällskapet och Cäcilieföreningens konserter, hade hon tagit fatt på större och allvarigare uppgifter. Hon började allt mera närma sig den dramatiska musiken och upptog på sin repertoar flere moderna och klassiska operaarier.

Det dröjde dock någon tid, innan sångerskan lät höra sig från scenen. Detta skedde för första gången den 10 januari 1889 då hon på Operan i Stockholm återgaf prinsessan Amneris i Verdis »Aïda». Äfven i de då ovanligt debutrika tiderna framstod detta fröken Nordgrens första uppträdande såsom synnerligen vackert och lofvande. På våren samma år grep sig fröken N. an med en vokalt och dramatiskt ännu mer betydande uppgift, hennes första Wagnerparti: Ortrud i »Lohengrin», och hon gaf oss en Ortrud, lika imponerande genom sin gestalt som genom det breda, lidelsefulla sångföredraget, den kraftiga dramatiska framställningen. En framstående musikkritiker yttrade då på tal om hennes Ortrud: »Den enhet i vokal och dramatisk aktion, som Wagner mer än någon annan kräfer, har fröken Nordgren medfödd,» och han uttalade såsom sin åsikt, att fröken Nordgrens begåfning särskildt lämpade sig för Wagnerpartier.

Under de senare åren — efter hennes giftermål — har fru Nordgren-Gulbransons konstnärskap hufvudsakligen kommit vårt broderland och den köpenhamnska lyriska sce-

nen till godo, till dess hon nu, som sagdt, i sommar kallats till bayreuthspelens ännu mera bemärkta plats och kräfvande uppgift.

I månsken.

Öfver vikens kornblå vatten
Stiger soal augustinatten.
Snöhoitt fullmånsanlet ser
Genom lätta strömoln ner.

Blomstergruppens vackra röda
Georginer mörka glöda.
Kolsvart tecknas lönnens gren
I det silfverbleka sken.

Vinden sofver, daggen faller
I små skimrande kristaller
Öfver gräset. Pärlbesatt,
Blir hvar spindeltråd i natt.

Då och då från andra stranden
Skriar spofoen, klagar anden,
Men på skugglätt vingepar
Läderlappen ljudlöst far.

Från en våt resedatufvoa
Strömma dofter, rika, ljufva.
Från spalierens veka bukt
Faller doft en mognad frukt.

Öfver marmorflorans fina,
Fagra anlet strålar skina,
Glimra i fantastisk lek
Öfver panna sorgset blek.

Glimra, skimra, tanken draga
Till antikens hilda saga
Om en vek, odödlig mö,
Sänd att jorden blomsterströ.

Anna Knutson.

Tafatta och glömska döttrar.

För Idun af Johanna Kurfel.

Här konsulinnan steg in i salen hos sin goda vän, mötte henne vänliga ögon, och hon hälsades af glada röster från flere damer, som redan församlat sig kring ett välförsett älfvakaffebord.

Efter konsulinnan följde hennes sexton-åriga fröken dotter.

»Min söta,» hviskade en fru till en annan, »förklara mig den som kan, hur den lilla gåsen kan vara dotter till en så utsökt personlighet som vår kära konsulinna!» Och hon följde med beundran modern, som med stor ledighet hälsande gled ur den ena famnen i den andra, alltjämt talande, svarande, frågande, småleende, och dock ägde ett öga att följa dottern, som gjorde sin komplimang för tanterna med en tämligen ograciös förening af fullväxta damens bugning och barnets häftiga knix, samt all-

tid var till hands att på en fråga till dottern gifva ett gladt och hurtigt svar.

Nu till exempel, när den gamla vänliga doktorinnan började tala vid den unga flickan om hur hon tillbragt sommaren, så svarade genast konsulinnan. »Jo, Gärda hade haft så treffigt. Gärda glömde alldeles af, att hon var en fullväxt flicka, när hon kom ut på landet och var tillsammans med alla kusinerna. Doktorinnan skulle se henne springa omkring alldeles som en pojke, eller som en katt flyga i och ur båtarna.» Och doktorinnan följde med undran och en smula vemod den långa gängliga flickan, som efter att hafva sluppit svara belåten smög sig in i ett annat rum, där ungdomen höll till, medan konsulinnan riktigt fick tillfälle att lätta sitt betryckta hjärta. »Ingen, som såg Gärda borta, kunde tro, att flickan kunde vara så glad och liflig, som hon var i hemmet.» Det var verkligen konsulinnans stora bekymmer, att flickan var omöjlig i sällskap, så ytterligt blyg och tafatt.

»Det kan nu visserligen vara tråkigt,» sade en liten liflig hofrättsrådinna, som själf stod för rusthållet i sitt hem, »men man behöfver ej taga sig allt för djupt af, om de unga flickorna till en början äro en smula tafatta ute i sällskapslifvet, utan hoppas, det skall nötas bort med tiden, men ack, sådana små våp de kunna vara med de enklaste saker i hemmet. Hur har ej min Berta snart sagdt från första stunden fått vara med om hvarjehanda sysslor, ty» — och här såg hofrättsrådinnan sig utmanande omkring med kaffekoppen utsträckt på rak arm efter påtåren — »det hör nu engång till mina principer, hur gammalmodiga de än må vara, att en kvinna icke skall vara som bocken till trädgårdsmästare, om hon släppes på egen hand i köket. Nej, det är min mening, och den håller jag på, att liksom det skulle stå i lagen, att hvarje gosse, om han också icke skall blifva snickare, skall lära sig sköta hyvel och såg för att få begrepp om, att han på lediga stunder kan taga annat i hand än cigarrstumpen, så skall hvarje flicka, hon må sedan få eget hem eller ej, kunna göra upp eld i spisen och koka kaffe. — Ja, ni skratta för att jag just nämner kaffe, men tro mig, mycket slarf med maten får mängen gång en man, en far, en bror tåla och gör det också, men gif honom icke för ofta dåligt kaffe. Det där tunna okokta skvalpet eller det där svarta grumset, som hotande blickar mot honom från koppens botten, gör på längden ingen människa glad, och just den där treffiga eftermiddagsstunden strax på maten har mängen gång förbittrats, då mannen slungat ut sin mening om det eländiga kaffet och hustrun varit nog oklok att upptaga stridshandsken.

»Nå, det var nu ett kapitel för sig, nu skulle jag tala om Berta, den kära flickan. Hon satt häromdagen under flere timmar alldeles fördjupad i sina böcker, och som jag nu tror, att den där forcerade läsningen till slut måste göra vissa flickor alldeles för abstrakta, brukar jag bryta af den en eller annan gång för att i stället låta min flicka syssla med något praktiskt. Därför ropar jag ut henne i köket, där jag just skulle laga en sockerkaka och ber henne hjälpa mig — allt var ändå utmätt, det var bara äggen, som skulle slås sönder och vispas i. Nå, där står hon och fumlar och fumlar, och innan hon kraschat

fyra ägg — naturligtvis så, att gulorna gått sönder — har jag i en blink slagit sönder resten — det är ändå tolf till satsen. Så tar hon några tag med vispen, utan ordning, än med- och än motsols. Det kunde ingen människa stå och vänta ut, tills hon blef färdig, utan till slut måste jag naturligtvis själf slå några slag, så att smeten gick upp.»

»Ack ja, mina vänner,» suckade den gamla hennes nåd Svalstjärna och skakade sitt gråa hufvud, så att de äkta strutsfjädrarne i hårklädseln behagfullt vajade af och an. »Hofrättsrådinnan har alldeles rätt: vår tids unga flickor äro ofta alldeles bortkomna i de enklaste praktiska saker, som det i vår ungdom hade varit en skam att ej känna till, att ej äga talang i. Men dessutom har jag tyckt mig finna, att de i allmänhet hafva synnerligen lätt för att glömma, så att, om man också vet, att de verkligen kunna en sak, vågar man sällan alldeles säkert lita på, att den blir ordentligt utförd, och jag nekar icke för, att jag anser, att skolorna hafva sin icke ringa skuld i denna minnesslöhet, detta mångläseri, som gör, att alla möjliga ämnen surra rundt i våra stackars flickors hjärnor som bin i en kupa.»

»De skola lära sig så mycket, att intet blir grundligt, de skola läppja på så mycket vetande, att intet hinner fastna ordentligt. Deras fattiga hjärnor måste oupphörligt stå redo att mottaga nya intryck; däraf blir förmågan att mottaga och hastigt smälta i hög grad uppdrifven, men de kunna ej länge bevara sitt vetande, — jag skulle vilja säga, att de unga flickorna i våra dagar hafva riktiga hönsminnen.»

»Det var ett sant ord, Konstance,» — den gamla hennes nåd mötte fröken Helenas sympatiserande ögon tvärs öfver bordet — »det är verkligen så. Jag kan le nu, men i sanning var jag ej grundligt förargad på min systerdotter Metta häromdagen. Jag sitter och stoppar duktyg, fina damastservietter, som skulle med på mangeln dagen därpå, och då jag just tar sista trådänden, ber jag henne, som i alla fall skulle ut i några ärenden, att skaffa mig mera tråd. Det vill hon mycket gärna, — bevars, villig är hon nog, men som jag känner till, att fröken är litet glömsk af sig, påminner jag icke en gång, utan fyra, och då hon redan är i förstugan, springer jag efter och ropar: »Glöm för all del icke min tråd!» Nej bevars, tycker någon det skulle vara möjligt, att hon skulle glömma bort något! Nej visst! — När hon kommer hem: — hvar har hon nu tråden? — »Tråden, hvilken tråd?» — »Stoppgarnet till servietterna, som du skulle köpa.» — »Ack det, det var så rätt, det har jag glömt, men det skall jag skaffa på ett ögonblick!» — och som en pil är hon utför trapporna. — »Finaste kinesiska linnetråd,» ropar jag efter, men hon var redan utom hörhall. Nå, en halftimme gick, en timme gick och ett godt stycke in på den andra. Jag säger icke, det var synnerligen varmt möte från min sida, då hon äntligen kom tillbaka. Hon hade träffat ett par kamrater, som hade så mycket nytt att förkunna, som de inhämtat på de timmar de varit skilda från Metta, och just som Metta som bäst fått hufvudet fullt af deras historier, slår klockan åtta och med ett: »nu stängs bodarna» rusar hon i väg för att hinna skaffa tråd, tråd — hvad för tråd — det

har fröken glömt, och på vinst och förlust köper hon i första bod ett nystan — kan ni gissa hvad — ankartråd n:r 40. »Det blir väl alltid nyttigt till något,» tröstade hon mig med, där jag sitter med tre servietter, som för hennes skull komma olagade på mangeln.» — — — — —

»Min vän,» sade den gamla fru doktorinnan på hemvägen från kafferepet till sin sonhustru, »du som har två unga döttrar att uppfostra, skall bland annat akta dig för att göra dem tafatta och glömska.»

»Hvad menar svärmor,» sade den unga frun, »icke är det väl mödrarnas fel?»

»Understundom, min vän. Icke med afsikt, naturligtvis, men mängen gång kunna vi föräldrar och uppfostrare omedvetet hos de unga lägga hyende under lasten, som vi af hela vår själ tro oss i stället i färd med att arbeta bort. Till exempel konsulinnan. Hon äger själf ett ovanligt ledigt och behagligt sätt samt har en förundransvärd förmåga att med hvem som helst tala om hvad som helst. Jag brukar skämta med henne och säga, att komme hon tillsammans med ett sällskap vildinnor, skulle hon ändå inom tre minuter hafva en liflig konversation i gång, och de skulle skiljas från henne fullt öfvertygade, att de träffat den angenämaste person under solen. Ett godt sätt är en stor och lycklig gåfva, och det är ej underligt, att konsulinnan varit angelägen att söka bibringa den åt sin dotter Gärda. Hon har därför hållit en mängd tal för flickan, hur hon bör göra, hvad hon bör säga, hur hon skall skicka sig o. s. v. och det kan nu till en viss gräns vara i sin ordning; hon öfvervakar dessutom på det noggrannaste att Gärda efterlever hennes ordinationer, men ser du, just därmed får man vara en smula försiktig. Den stackars ungen är af naturen litet blyg, och den där känslan af att beständigt stå under en annans kontroll gör henne tafatt och förvirrad. Och så det allra sämsta. Säger man något åt henne, flickan, glömmmer mamma, som alltjämt är van att föra ordet, att flickan för länge sedan vuxit ur kolten och är genast färdig att svara i hennes ställe. Jag förstår så väl, hvilka själskriser en sådan där tillbakasatt, andligt omyndig flicka går igenom. Först måste det förtryta henne, att hon ej får svara för sig själf, sedan resignerar hon med slö likgiltighet, och till slut blir det henne en riktig lättnad, att hon slipper från ett svar.

»Men kära du, hvart skall sådant taga vägen, ty hon kan väl ej bestämdt segla i kära mors kölvatten? Hon blir olycklig för hela sitt lif, ty mycket är svårt att kämpa mot här i världen, men bland det svåraste är dock att vid minsta kollision med något nytt, något främmande, tvingas att göra våld på sin natur, som helst vill, att man skall gömma sig i den mörkaste vrån och icke säga ett ord af fruktan för, att det skall låta dumt. Nej, det är bättre att icke genast söka dana sina unga skatter till några mönsterupplagor. Ett ord då och då, en liten vink, en liten hjälp, om så behöfs, och så får man hoppas, att de smärre kantigheterna nötas bort så småningom. Hufvudsaken är, att vi fostra dem som barn så, att vi kunna lita på de uppväxte, ty känslan af, att vi lita på dem, gifver dem förtroende för sig själfva, och detta är dem en stor hjälp, en i vår tid nödvändig hjälp, då kvinnan mera sällan

stannar inom hemmets väggar, utan måste ut och arbeta sig fram för sin existens.

»Den andra sortens tafatthet, som hofrättsrådinnan förde på tal, och som vi mödrar nog oftare beklaga oss öfver, är i stället vida mindre att ängslas för. Det är ju naturligt, att våra döttrar, som tidigt sändas i skolan, som där tillbringa sina förmiddagar och på eftermiddagen bereda sig på dess fordringar, ej kunna svänga visp och sked lika kvickt som vi, hvilkas hela uppfostran gått i en mycket mer praktisk riktning, och som sedan kunna hafva daglig öfning. Emellertid tror jag som hofrättsrådinnan, att det ej skadar dem att mellan bok och läxa få vänja handen att syssla med hemmets värf. Om de då bära sig en smula bakvänt åt, böra vi emellertid ej vara för snara att kalla dem tafatta, — det är ganska nyttigt att ibland erinra sig, att den största mästerkock en gång varit en liten kökspojke, — eller om det ej går fort nog, taga arbetet ifrån dem för att göra det själfva. Den som kommer med god vilja blir missmodig däraf, och den ansvarighetskänsla, som väckes hos den unga flickan, då man öfverlämnar ett göromål åt henne, dör bort, då hon ser, att hennes hjälp är öfverflödigt. Du förstår nog, att om tårtmeten blir färdig tio minuter förr eller senare, det gör egentligen så försvinnande litet, men ansvarighetskänslan, känslan af att det är min plikt att på bästa möjliga sätt utföra, hvad som ålägges mig, är en lifssak för den unga, på hvilken plats hon än ställes, och därför bör det vara oss äldre angeläget att söka väcka och nära denna känsla, äfven när vi finna jordmånen ofördelaktig. Och ofördelaktig kan den vara, och bidragande orsak därtill är ofta just den opålitlighet och den glömska, som vi talat om i dag.

»Där är en svag punkt hos det unga släktet, som är svår nog att arbeta bort. Dock tror jag svårigen, att fröken Helena får sin Metta mindre glömsk genom att oupphörligt påminna henne om samma sak. Det där »glöm icke», »glöm icke», antagandet att man bestämdt ändå glömmet måste ovillkorligen verka slappande på minnet — och Metta glömde mycket riktigt. Men om hon verkligen är så glömsk, hur bär hon sig då åt i skolan? Jag vet att lärarinnan af princip aldrig säger till om läxor eller dylikt mer än en gång. Ja, jag finner ingen annan förklaringsgrund, än att vissheten härom liksom vissheten om en skrapa i händelse af glömska gör det till en nödvändighet att höra upp och lägga på minnet den första och enda gång, något säges.

»Men, kära barn, hvad ser jag, vi äro redan vid hemmets port, och du har hela tiden varit som på föreläsning. Ja, hvad jag vill betona är, att vi uppfostrare vid de fel och lyten vi se hos de unga böra undvika det myckna talandet och beklagandet öfver dem. En läkare, som vill bota en sjuk, måste iakttaga de förhållanden, under hvilka han lefver och hvaraf han får intryck, för att förstå, hvaraf det onda härleder sig, och hur det möjligen skulle kunna upphävas. Ungefär den vägen tror jag, vi också skulle gå, undersökande hvarifrån felet kan komma, och hur det kan fortlefva, och främst vändande oss till oss själfva. Kanhända är det mitt ord, mitt exempel, som hjälper ogräset att växa? En sådan ärlig fråga skadar aldrig. Den är för oss uppslag till en nyttig själf-

pröfning, och tanken på, att vi själfva kunna vara skröpliga, gör kanske bäst vår hand lämplig att — mildt så att ingen god brodd skadas — söka rensa bort ogräset ur de unga sinnen, som äro i vår vård.»

J "klädpenningfrågan".

XI.

Med anledning af de invändningar en »uppretad äkta man» gjort mot hvad som rörande denna fråga hittills varit synligt i Idun anhåller jag vördsammast ännu en gång få taga till orda. Den ifrågavarande insändaren synes hålla före, att de lämnade uppgifterna ej äro tillförlitliga. Han tager visserligen saken skämtsamt; men meningen är väl dock den, att en fru eller fröken omöjligen kan kläda sig hyggligt för de uppgifna beloppen, 75, 100, 120 à 160 kr. årligen.

Låt oss tänka efter!
Om vi hålla oss till den af mig uppgifna medelsumman 120 kr., huru många, om vi endast hålla oss till den bildade klassen, ha då verkligen råd till mera?

Tänk oss t. ex. en familj med tre barn och en årsinkomst af 2,500 kr.! Låt oss räkna! — Mannens kläder 150 kr., hustruns d:o 120 kr., barnens d:o 150 kr., hyra 400 kr., bränsle 100 kr., tjänarinnans lön 120 kr., skatter 150 kr., hushållet (matvaror, tvätt, belysning etc.) 100 kr. i månaden 1,200 kr. Sedan dessa utgifter blifvit bestridda, har man 110 kr. till böcker, tidningar, nöjen, gåfvor, medicin, läkarearvode m. m., och det är ju ändå bra litet till så mycket. Man bör ju ock dessutom spara något för kommande dagar. Jag tror nog också, att en förständig och sparsam husmoder anstränger sig i denna riktning genom att nedbringa en eller annan post något; men jag tror näppeligen, att hon gör en sådan ansträngning för att kunna använda mer för egen räkning.

Nu är likväl att märka, att 2,500 kr. är i förhållande till våra lefnadsvillkor i allmänhet en hög årsinkomst. Ty det är en mycket liten procent af de gifta männen i vårt land, som nå dit eller däröfver. Och då red. af Idun upplåter sina spalter för en diskussion i denna fråga, så afses väl därmed i främsta rummet, att den skulle vara till gagn och ledning för dem, som behöfva se på kronan. De, som ha stora inkomster, ha ock råd att gifva ut mera, ehuru det ju nog vore bra, om alla vore sparsamma. Lyx och fåfänga ha ruinerat många, och de högres föredöme vinner lätt efterföljd bland de lägre.

Låt oss därför i främsta rummet ha det klart för oss, att våra hustrur ha i allmänhet ej råd att för sina egna kläder använda mer än 120 à 160 kr. årligen. Vi svenskar ha en nedärfd benägenhet för att slå på stort, och däraf kommer det sig ock, att det ej anses berömvärdt att kunna lefva billigt, utan snarare anses detta tarfligt och simpelt. Detta nationalfel böra vi af alla krafter motarbeta, ihågkommande, att vårt land är fattigt, och att vi i allmänhet lefva under små förhållanden.

En »uppretad äkta man» synes nästan helt och hållet förbisett villkoren för att ett fruntimmer skall kunna kläda sig billigt.

De, som yttrat sig i sak, ha ju dock framhållit, att det ej går att kläda sig billigt för ett fruntimmer, om det gäller att vara grann, utstyrd och efter sista modet. Vidare fordras att köpa med förstånd och god beräkning, hafva god smak, själf sy eller hjälpa att sy sina kläder, vara rädd om dem och i tid laga dem, ej hafva stor garderob, endast 3 à fyra klädningar. Dessa villkor äro ju dock ej svårare, än att hvilket ordentligt fruntimmer som helst kan uppfylla dem.

Men männe det också i allmänhet sker så?
En »uppretad äkta man» och hans fru skola, såsom vi få veta, snart på en större bjudning. Till dess måste frun ha en ny elegant ylleklädning. — Här framskyntar genast ett galet bruk, som förorsakar stora utgifter. Till nästan hvarje större bjudning eller annan högtidlighet skall frun ha en ny klädning m. m. Det går näppeligen an att visa sig i en förut begagnad, den må vara än så fin och bra. Mannens fåfänga likaväl som hustruns begär att utmärka sig och öfverglänsa andra är orsaken till denna lyx. Och när sådana makter drifva spelet, hvad frågar man då efter kostnaden, äfven om det skulle svida »ända in i plånboken»!

Förnuftigt och klokt är det väl däremot, att en kvinna så väl som en man har sin garderob så i ordning, att hon ej af brist på kläder behöfver hålla sig hemma från en bjudning e. d. Behöfver därför någon del af garderoben förnyas, bör väl detta ske, vare sig en bjudning är för handen eller icke. Men följer man denna regel, behöfver man ej skaffa sig ny utstyrsel, därför att man är bortbjuden.

Det lider ej något tvifvel, att brist på beräkning, omtanke och måtta i fråga om hustruns kläder mycket ofta medför oreda i familjens ekonomi, ja kanske bringar den på fall.

Vi känna t. ex. en man med ganska måttliga inkomster. Själf är han ganska »sjaskigt» klädd, och i hans hem är det så och så. Men så snart frun visar sig utom hus, är hon klädd som »den finaste grevinnan». Ständigt har hon något nytt att uppvisa. Huru många nya hattar, klädningar och kappor hon årligen erhåller är svårt att säga. Sina beställningar gör hon i de finaste affärer, och de skola alltid vara efter nyaste modet. Ofta ledsnar hon på det nya plagget och vill då ha ett annat. Bäst är i sådant fall att sälja det förra. Det kostar så mycket att ändra det, och så blir det ju dessutom aldrig riktigt bra, när det skall ändras. Behåller tycket sig något längre för ett plagg, så får det hänga på för jämnan och blir snart fördärfvad.

Där förhållandet är sådant, må en man väl vara glad, om han slipper med att sätta en nolla efter talet 120.

Men om hushållningen i detta fall är sådan, huru skall den då gestalta sig i allt öfrigt, och männe mannens ekonomi länge tål vid de mer och mer stegrade utgifterna? Kanske, kanske inte. Säkert är att penningarna kunde användas bättre och att trefnaden i hemmet kunde vara större.

Teodor.

XII.

Denna fråga är om någon individuell, men då ju Iduns redaktion tillåter alla sina läsarinor att draga strå till stacken, vill äfven jag delgifva min erfarenhet. Min man önskar alltid se mig nått och väl, d. v. s. smakfullt klädd och så att jag när som helst, äfven under stökdagar, kan komma emot en främmande, utan att se sjaskig ut. Vi bo i stad, ha jungfru, och min mans inkomster äro 2,000 kr. — på dessa måste vi två och två barn lefva utan skuldsättning — hvarför omtanken om klädpengarne måste vara stor hos husmodern.

Se då här, huru jag under vårt 6-åriga äktenskap sökt göra: Alltid köpt de bästa, starkaste tyger jag kunnat få och låtit den skickligaste sömmerskan sy dem efter en s. k. genomsnitstyp, då de ej så fort se urmodiga ut. Ett väl-sittande plagg håller dubbelt så länge som ett illa sydt. Oftast vänder jag klädningarna, tycker alltid att färgade se så fort nötta ut. Min man har funnit det vara i längden billigast att, då jag är »klädd», d. v. s. på bjudningar, konserter etc., alltid ha siden, svart eller kulört; en svart sidenklädning ter ju sig alltid mera modern än en mycket begagnad ylleklädning. Till kulört har jag s. k. tvättsiden; ljus linnefärg är så bra därför att fläckar lätt uttagas och efter tvättning (kemisk) ser den lika fin ut som ny. Med litet olika spets-, band- eller dylik besättning är den sig olik för hvarje gång. I hvardagslag sommartid har jag alltid bomullsklädningar, tar då hem en sömmerska, som syr en ny dylik hvarje vår — den förra året sydda blir nu stökdräkt och ser då efter hvarje tvättning, som af mig själf eller jungfrun är lätt gjord, fraiche och ny ut, den nya är för sådana dagar, då mindre är att göra. En ylleklädning i mörk färg skaffar jag mig hvarje höst, välsydd och proper, som jag sedan nyttjar ute och inne utom i stökdagar, då den förra hösten anskaffade får tjänstgöra. I linne skaffar jag mig det finaste och bästa jag kan få och låter sy hemma samt sedan äfven tvätta det hemma af en lejd gumma, ej precis därför att blir billigare, men jag ser då att linnet väl handteras och ej skurborste användes. Ett par skor och ett par kängor af bästa sort köpas per år. En ny vinterhatt med goda band köpes hvar tredje vinter, moderniseras dessemellan, en sommarhatt med band hvartannat år. Till hvardagslag nyttjar jag basthattar af eget fabrikat, de äro lätta, billiga och se med litet tyll snygga ut. Om sommaren har jag fina vantar, sådana finnas ju i de läckraste färger, om vintern föl-skinshandskar: de äro dyrare, men kunna tvättas flera gånger. I hemmet nyttjas alltid stora förkläden. Fina, vackra sommar- och vinterkappor har min man gifvit mig till julgåfvor, de

äro ju eljes dyrbara saker. Till underlif, kjolar och kalsonger nyttjar jag god trikk: dyrt i början, men snyggt och — outhärligt. Aldrig snörlif, det sliter klädningar betydligt och sparar ingalunda apoteksräkningen. Och om ett litet hål blir, lagar jag *strax* — plagget håller dubbelt längre.

Min man tycker jag är en liten förståndig gumma — få nu se, om redaktionen tycker det samma. eller låter detta hamna i sin papperskorg.
Fru Elisabeth.

XIII.

Just nyss har jag slutat läsningen af Teodors tänkvärda inlägg i klädpenningfrågan och jag kan ej annat än i sak af hjärtat instämma med honom, fast jag anser några modifikationer nödiga och tillåter mig påpeka dem såsom jag uppfattar saken.

Till följd af det sväfvande och växlande begreppet af det annars nog så goda och uttrycksfulla, äktsvenska ordet »lagom» kan ej gärna detta enligt min tanke ställas som »norm» för mitt görande och låtande i denna sak, utan fastmer må det utgöra det lyckade resultatet därpå, men som regel eller rättesnöre måste jag hafva något absolut, något som ställer sig lika för alla, lefnadsställning och yttre villkor må nu växla hur som helst. Detta absoluta anser jag vara *plikten*, sådan den i Guds ord är angifven och i ett vaket samvete uppenbar sig, och härmed har jag angifvit min hållning äfven till »klädpenningfrågan».

Där den kristliga troheten tydligen får göra sig gällande i lifvets äfven obetydliga handlingar, enligt Luce 16: 10, så att man äfven i hvardagslifvets ringare bestyr dock söker omsätta de lärdomar bibeln gifver oss under alla förhållanden, där blifver äfven toalettfrågan, huru underordnad den nu i sig själf än må vara, dock ej för ringa att med trohet behandlas. Äfven i dräkten måste inläggas det passande och höfviska, som anstår en kvinna, den där i allt vill underordna sig Guds ords föreskrifter och äfvenledes i sitt yttre visa den kyskhet och renhet, som böra råda i det inre. — Som bekant hafva t. o. m. de store apostlarna Paulus och Petrus i Tim. 2: 9, 10 v.v. och 1 Petr. 3: 3, 4, 5 ej räknat under sin värdighet att taga till orda i en sådan sak för att gent emot de hedniska kvinnornas oblyghet och lättsinne i klädedräkt uppmana den kristna kvinnan till föredömet af motsatt beskaffenhet, om ock de behjertansvärda uppmaningarna icke under alla förhållanden äro att taga i rent bokstaflig bemärkelse. Att äfven i sånt kristliga kretsar kvinnan mången gång alls icke i klädedräkt iakttaga den önskvärda och bibliska hållningen kan blott beklagas, ej försvaras, och följderna därpå blifva också de fördärligaste, ej blott för henne själf, utan både för familjen och hela samhället. Man får ofta se dräkter, hvars speciella ändamål tyckes vara att ådraga sig så mycken uppmärksamhet som möjligt samt att blotta kroppen i stället föratt hölja den, och sådant visar gifvet att resultatet med afseende å beklädningen äro helt och hållet förfelade eller misslyckade, helt naturligt för resten, då de rätta förutsättningarna saknats.

Genom den kvinnliga ståndpersonsklassens öfverdrifna lyx i kläder gifves dåligt föredömet för den arbetande kvinnan, som äfven genom den lätta åtkomsten att för billigt pris kunna erhålla aflagda, visst icke utslitna, men genom bjäfs, grannlåter och snitt fullkomligt ändamålslösa kläder, uppmuntras att gifva vika för sin medfödda fåfänga.

Ja, nog behöfves en reform med afseende å klädedräkten, men vid hvarje genomgripande förändring måste man börja med ungdomen och i hemmet och med ord och gärning sträffa efter det goda och sköna; åt kläderna måste gifvas den rätta stämpeln och ungdomen bör samtidigt handledas i den svåra konsten att på bästa och lämpligaste vis få debet och kredit att gå ihop. Genom lära och lefverne böra nödvändigheten af ordning och hushållning inskärpas, och noga bör tillses att samvetsgrant må bokföras hvarje inkomst och utgift, beloppen må nu vara aldrig så små.

Först och främst bör väl då just vid anordnandet af beklädningen hälsan tillgodoses och skäligt afseende fästas vid förmögenhetsvillkor och samhällsställning, att ej tala om estetikens enklaste fordringar, som ofta få gifva vika för modets nycker.

Af naturen är kvinnan i mer eller mindre grad praktiskt anlagd, och denna fallenhet kommer henne väl till pass vid hennes toalettbesty,

för att med jämförelsevis ringa medel kunna ernå ett godt resultat, som ju ändå måste utfalla ganska olika, beroende på olika begäfnig och skicklighet, mycket annat att förtiga. Ty i motsats till »Teodor» anser jag, att »klädpenningfrågan» ovillkorligen måste blifva mer eller mindre *individuel*, ty om ock vissa hufvudregler för alla måste vara gemensamma, så blifva ändock genom de öfverallt i världen förekommande olikheterna afvikelserna oändligt växlande.

Med afseende på den närmare utredningen i det omtalade ämnet, så ansluter jag mig på det hela taget till A—s åsikter, hvars erfarenheter i det närmaste äro mina egna, äfven hvad utgiftsposterna per år beträffar. Villigt instämmer jag dock i M. S:s uttalande, att *betydlig* minskning i klädpengarna kan åstadkommas genom att själf förfärdiga sina olika klädesplagg, dock händer ju ofta, att just den, som bäst behöfver denna besparing, ej har tid att därmed sysselsätta sig, om hon äger förmågan, och dessutom får man väl tänka sig att yrkessömmerskan dock i allmänhet bör ha större förutsättningar att lyckas i förfärdigandet af välsittande, passande dräkt än den, som blott emellanåt därmed sysselsätter sig. Måste man uteslutande ha till mål att för tillfället nedbringa klädpengarna till möjligen minsta summa, då tror jag nog att M. S:s råd äro lämpliga, dock tilltalar mig mera att efter min fot låta förfärdiga en sko än köpa den färdig, om än för stunden billigare.

Själf under många år bosatt på landet, lät jag då tjänarinnorna fåva mycket af olika slag, men måste tillstå, att det ställde sig nästan dyrare än köptyet, visserligen något starkare, men kunde ej mäta sig med detta i smidighet och utseende i öfrigt; hvarifrån jag dock undantager cheviot.

Med ett par exempel ur lifvet vill jag vidare belysa min ståndpunkt i toalettfrågan.

Jag har 2:ne mycket förtroliga vänner, båda tillhörande den s. k. öfverklassen i ganska lika villkor och samhällsställning, ehuru den ena är gift med en man i tämligen framskjuten ställning, medförande representationsskyldighet, den andra ogift, men i alla fall ganska mycket ute bland människor. Den gifta, ännu ej hunnen 40-talet, har under sitt 19-åriga äktenskap i *medel*-summa under de 10 första åren på sin toalett använt 130 kr., men under de senaste åren 120 kr., ibland t. o. m. under denna siffra och hon har alltid varit väl klädd, som man säger.

Sina underkläder, af god, fin kvalitet (madapolam och hollands samt 1:ma 4-skaft och piké) och riklig mängd har hon sytt själf och ensam. De finaste klädningarna har hon låtit skicklig sömmerska förfärdiga, och de enklare har hon sytt i hemmet med biträde af syficka. 2 svarta siden- och 2:ne finare modernare och nyare ylleklädningar hafva fått tjänstgöra vid de ofta förekommande supéer och middagar hon måst bevisa, men hon har omväxlat med kulörta garnityrer, en vacker blomma (levande då sådan billigt kunde åstadkommas) eller rosett på håret och hon har ändå i all sin enkelhet sett lika fin ut som de, hvilka på sin toalett använt dubbla beloppet. Hennes hvardagsdräkter i hemmet, ej så många åtgången, kännetecknas genom anspråklöshet och smak samt äro lämpade efter hennes husliga sysselsättningar både som maka och husmor, den där ej skrämmer af ett oväntadt besök, blefve hon en öfverrumplad i köket. Höst och vår tar hon hem syhjälpen och vidtager då med dennas biträde större nödiga ändringar och reparationer, förvandlande klädningar, förut behörigen tvättade, till bluslif eller underkjolar, långa kappor till kofor o. s. v., men under mellantiderna ägnar hon äfven nödig omsorg åt tillsynen af sina kläder och låter dem ej slitas för hårdt, innan de vändas och stufvas om. Samma metod begagnar hon vid sin nu halv vuxna dotters beklädande, och då så med fördel kan ske, får dottern moderns kläder omsydda till sig, monterade trefligt, så de se fullkomligt nya ut.

I valet af kappor och hattar är hon äfvenledes enkel, men det är stil i det hela, och alla finna hennes klädesätt behagligt och tilltalande, utan all stötande pretention.

Vända vi nu blicken till den ogifta damen, som öfverskridit 50-talet, så är resultatet af hennes klädesätt lika gynnsamt, fast tillvägagångendet för dess ernående är olika det nyssnämnda. Först må då nämnas, att summan för toaletten under de senaste 15 åren växlat mellan 112 och 118 kr., så att somliga år varit dyrare, andra billigare, men likväl sistnämnda belopp aldrig öfverskridits; därom ha hennes toalett-konton öfvertygat mig. Hon låter sig allt borta, med undantag af lagnin-

gar, som hon ej vill betro åt främmande händer. Hon kläder sig företrädesvis i mörka färger, ej sällan svart, men icke förty ligger en ädel värdighet i hela hennes dräkt, troligen en åter spegling af den inre förfiningen. Hennes tyger äro af gedignaste beskaffenhet, men snitten enkel, lämpande sig för hennes vackra figur; besättning, då den förekommer utgöres mest af sammet eller siden, och till finare plagg spetsar, som hon påstår genom sin hållbarhet blifva billigare än annat. Hon nyttjar sina kläder ovanligt länge, är ej klädd hvad man egentligen kallar modernt, men förefaller ändå icke gammalmodig. Med utpräglad färg- och ordningssinne är hon ytterst noga i valet af kläder samt angelägen att hela sammansättningen ter sig så, att enskildheterna ej sticka af mot hvarandra. Själf säger hon sig vara ytterst försiktig med de små, oftare förekommande utgifterna, ty vid de större betänker man sig i allmänhet bättre på förhand. Hon beräknar noga och är glad öfver hvarje besparing, den hon delar ut åt dem, som mindre hafva än hon själf.

För öfrigt kunde ju åtskilligt mera vidröras i denna klädpenningfråga, men jag finner mig redan varit för vidlyftigt och slutar därför med en uppmaning, nyttig för en hvar att följa: »Pröfven allt, men behållen det godt är.»

Georgina.

”Familjemeddlanden.”

Flere af Iduns intresserade läsare och vänner ha vid olika tillfällen uttryckt sin förundran öfver, att »familjemeddlanden», d. v. s. tillkännagifvanden om *födde, förlofvade, vigde* och *döde*, så sällan förekomma i vår tidnings annonsafdelning. En *familjetidning* sådan som Idun, spridd och läst i de vidaste kretsar öfver hela landet, borde väl dock, förmena de, vara ett af de allra lämpligaste och närmast till hands liggande organen för dylika annonser.

Vi kunna själfva icke undgå att biträda denna ofta uttalade uppfattning. Förvisso är det *just damerna* inom familjerna, som med det lifligaste intresset följa dessa tilldragelser inom hemmets värld, hvilka genom det knappa annonspråket dock uttrycka och innebära så mycket, och annonser af detta slag, införda i Idun, skulle där i vidare utsträckning träffa den intresserade familjepubliken öfver hela vårt land än genom något annat svenskt tidningsorgan. Detta behöfde ju därför ingalunda utesluta den häfdvunna annonseringen i orttidningarna eller någon daglig hufvudstadstidning.

Som det är vår tro, att den påpekade oständigheten mera berott därpå, att ingen egentligen ännu gjort början, än af något som helst annat skäl, och att vår läsekrets snart skulle vänja sig att för dylika meddelanden med förkärlek anlita ett så särskildt lämpligt organ som Idun, hemmens tidning, endast isen vore bruten, ämna vi hädanefter under rubriken »*Familjemeddlanden*» alltid anslå en bestämd plats på andra sidan i vår annonsbilaga för annonser om *födde, förlofvade, vigde* och *döde*. Vi vilja äfven för dylika annonser fastställa ett pris, som rätt mycket understiger vårt annars beräknade annonspris, eller för *födelse, förlofnings-*

och vigselannons 2 kronor, för dödsannons inom ram 5 kronor, ett pris som måste betraktas som synnerligen moderat, då hänsyn tages till vår upplagas ovanliga storlek och den jämna och utbredda spridning tillkännagifvandet därigenom erhåller.

Redaktionen af Idun.

Iduns läkarartiklar.

(Eftertryck förbjudes.)

IX.

Några ord om nervositet och s. k. nervösa sjukdomar,

af

Professor **F. Lennmalm.**

(Forts. o. slut.)

Alla kroppens organ kunna vid densamma vara angripna. Man finner förlamningar, kontrakturer, krampryckningar och krampanfall af alla upptänkliga slag och i alla tänkbara kombinationer; man finner fullkomligt upphäfvande af känseln i hela eller i halfva kroppen eller i enstaka dess delar eller ock abnormt stegrad känslighet i form af de våldsamaste smärtor, man finner upphäfvande eller försvagande i olika grader och på olika sätt af syn, hörsel, lukt och smak; man finner vidare en massa symtom från de inre organ, hvilka i allmänhet kunna föras tillbaka till nervsystemets stegrade retbarhet, såsom t. ex. nervös heshet, nervös hosta, nervös blodkränning o. s. v., o. s. v.; från de högre nervösa funktionerna konstaterar man analoga symtom, särskildt hallucinationer. För att förstå denna ytterligt stegrade retbarhet måste man antaga att verksamheten hos de högsta psykiska centra, särskildt viljan, ligger nere, så att den ej kan utföra vederbörlig kontroll öfver lägre, mera automatiska centra i hjärnan.

Jag kommer nu till sista afdelningen af mitt ämne: huru skall man kunna bevara sina nerver friska och starka, huru skall man kunna skydda sig för de nervösa sjukdomarna? Svaret på dessa frågor framgår utan vidare af den här lämnade redogörelsen för de orsaker, som framkalla de meränända sjukdomarna. Man bevarar sitt nervsystem friskt, dels genom att undvika de orsaker, hvilka framkalla nervsvagheten, för så vidt som dessa orsaker kunna undvikas, dels genom att på förhand stärka sina nerver, så att de bättre kunna stå emot, ifall man råkar ut för några af de nämnda orsakerna, hvilka man ej kan undvika.

För den som från början har ett friskt och sundt nervsystem är det lättare att bevara det friskt, men äfven för den, som har en s. k. nervös konstitution, är det i allmänhet ej omöjligt att, ifall han iakttagit några enkla lefnadsregler, skydde sig för de nervösa åkommorna; den senare måste naturligtvis iakttaga dessa regler vida mera noga och samvetsgrant än den förre.

Hvad nu först den ärftliga nervösa konstitutionen beträffar, så har man plägat uppställa som en hygienisk regel, att äktenskap ej böra ingås mellan två utprägladt nervösa eller på annat sätt sjukliga personer; emellertid tagas vid äktenskaps afslutande så liten hänsyn till de hygieniska förhållandena, att detta önskningsmål väl fortfarande kommer att höra till de

fromma önskningarnas antal. Däremot kan från hygienisk synpunkt föga invändning göras däremot att en nervös person gifter sig med en fullt frisk sådan, ty genom sådana äktenskap kan man hoppas, att den nervösa belastningen så småningom utplånas och försvinner.

Då det gäller att uppfostra barn af nervösa föräldrar, så har man teoretiskt uppställt den fordran, att sådana barn ej böra uppfostras i hemmen utan bland främmande, men äfven denna fordran lär väl i allmänhet ej leda till någon praktisk påföljd. En sak väl värd att uppmärksamma är, att barn lätt taga efter de nervösa symptom, hvilka de tilläfventyrs se hos sina föräldrar eller sin omgivning, och föräldrar med sådana sjukliga symtom böra därför anse det som en skyldighet att i detta hänseende taga väl vara på sig själfva, för så vidt som det låter sig göra, i allmänhet vid barns uppfostran och isynnerhet då det gäller barn af nervsjuka föräldrar bör den noggranaste omvårdnad ägnas såväl åt deras fysiska som deras psykiska hygien, och särskildt bör all nödig försiktighet iakttagas, då barnen skola börja med intellektuellt arbete, med skolarbete.

Det som för öfrigt är att iakttaga för alla, barn, som äldre, hvilka vilja bevara sina nervers spänstighet, kan sammanfattas i några ord: tillräcklig föda, tillräcklig frisk luft, tillräcklig sömn, omväxling af arbete och hvila i lämpliga proportioner efter hvars och ens olika krafter, och vidare lämplig form af arbete efter hvars och ens olika anlag och krafter.

Att afgöra, huru mycket och hvad slags arbete en individ lämpligen tål, är ofta rätt svårt, men några allmänna synpunkter böra dock framhållas. Intellektuellt arbete frestar alldeles ovedersägligen mera på nerverna än kroppsligt arbete. Det vore därför att önska, att nervöst disponerade individer i allmänhet mera än brukligt är ägnade sig åt rent praktiska sysselsättningar; därigenom skulle tvifvelsutan en god del nervösa åkommor förekommas. Det arbete, som för sådana personer bäst lämpar sig, är praktisk verksamhet och isynnerhet sådan, som kan ske så mycket som möjligt i friska luften, d. v. s. landbruk och liknande sysselsättning såsom trädgårdsskötsel, skogsskötsel o. d. Ofta ser man, huru personer, som lidit af nervösa sjukdomar, bli återställda, då de öfvergå från intellektuellt arbete till landbruksarbete, och man borde egentligen mera än det sker göra sig den erfarenheten till godo och söka att redan från början få in nervöst disponerade individer på de praktiska banorna vid den tid, då valet af lefnadsbana äger rum. För dem, som syssla med intellektuellt arbete, bör påpekas, att de ej alltför många timmar om dagen kunna utan men hålla på med detsamma. Då ombyte af arbete redan i och för sig är en hvila, är det af stor vikt för de intellektuellt arbetande att såväl under uppväxtåren som äfven allt framgent ägna en eller annan timme af dagen åt kroppsarbete och helst kroppsarbete i friska luften. Ifall tillfälle därtill finnes, hvilket dock endast undan tagsvis torde vara fallet, så är vanligt jordbruksarbete eller annat grofarbete utomhus en lämplig omväxling med intellektuellt arbete, hvarvid dock bör ihågkommas, att lika litet det ena som det andra slags arbetet får drivas till trötthet; i allmänhet får man nöja sig med annan rörelse i friska luften, och detta bör lämpligen ske i form af fria lekar (för barn) ridning, velocipedåkning, skridskoåkning, skidloppning eller dylikt. En person, som arbetar intellektuellt, har i en timmes daglig kroppsöfning af dylik art ett ganska säkert preservativ mot nervsvaghet. Gymnastik och

slöjd inomhus äro naturligen också af stor vikt, men de få ej användas i stället för rörelse i friska luften, som är vida att föredraga.

Emellan arbetstimmarna bör tillräcklig hvila beredas, särskildt är att iakttaga, att efter hufvudmåltiderna en hvilostund bör inträda, samt att efter dagens sista måltid i regel intet arbete, särskildt intet intellektuellt arbete bör få förekomma. Den viktigaste formen af hvila är sömn, och under inga förhållanden bör den, som vill behålla sin nervkraft i spänstigt skick, stjäla någon tid från sömnen.

Till hvila hör ock, att man bör hvila från allt arbete under den s. k. hvilodagen, Söndagen; detta måste särskildt påpekas, ty det är särdeles vanligt att träffa personer, som arbeta lika intensivt då som andra dagar.

Utom hvilotimmar och hvilodagar behöfva arbetande människor ibland längre hvila, ferier, och för den, som har ansträngande intellektuellt arbete, är detta en ren nödvändighet, för så vidt han vill bevara sina nerver i fullgodt skick. Också känner en sådan person sig liksom föryngrad, då han efter ett par eller några veckors sommarferier återtar sitt arbete.

Och så är ytterligare en sak att iakttaga för den som vill undvika nervositet i dess olika former, nämligen måttlighet i bruket af de s. k. njutningsmedlen sprit, tobak, te och kaffe. Särskildt är detta af stor vik för alla dem, som ha något nervöst påbrå, ty dessa äro i mindre grad än fullt friska personer i stånd att motstå dessa medels skadliga inverkan på nervsystemet. Isynnerhet skadligt är det att vänja barn vid spirituösa drycker. Äfven den rätt gängse oseden att »stärka sig» med vin eller andra spritvaror emellan målen bidrager i sin mån till nervsystemets försvagande.

Ofvanstående regler äro särdeles enkla, men genom iakttagandet af desamma kan man ej sällan förekomma åkommor, hvilka om de få rota in sig ofta äro särdeles svåra att med framgång behandla. Det är nämligen alltid lättare att förekomma än att bota sjukdomar, detta gäller som en allmän regel inom hela medicinen.

Hvad behandlingen af de utbrutna nervösa sjukdomarna angår, så kan jag ej här ingå på densamma. Jag vill blott påpeka, att den hygieniska och dietetiska behandlingen är den viktigaste, och i svårare fall får man använda en hel del olika terapeutiska medel, dietkurer, badkurer, massage, isoleringskurer m. m., m. m. Hvarje svårare fall får i allmänhet göras till föremål för ett särskildt studium, innan man finner den för detsamma lämpliga behandlingen, och det behöfves ofta mycken insikt och erfarenhet för att nå ett godt resultat. Särskildt svårt är det ofta att bestämma, i hvad mån den sjuke kräver hvila och i hvad mån han behöfver arbete, och hvilket slags arbete för tillfället är lämpligast. En viktig och för behandlingens framgång ofta afgörande sak är att kunna bedöma, om den sjuke bör vårdas i sitt hem eller i mer eller mindre grad isoleras från detsamma. Isolering kan af flera handa anledningar behöfva förekomma, ibland för att aflägsna den sjuke från nervösa anförvandter, hvilkas åkommor ha en direkt psykisk inverkan på honom, ibland därför att den sjukens omgivning ofta missförstår honom och anser honom för inbillningssjuk, hvilket direkt försämrar hans tillstånd, ibland därför att den sjukens anförvandter genom alltför stor klemighet underhålla hans sjukliga föreställningar och därigenom motverka den psykiskt stärkande behandling, som kan vara nödvändig.

En viktig faktor i behandlingen är den psy-

kiska delen af densamma, hvilket är klart redan däraf, att den sjukas psykiska verksamhet ofta är mera lidande än den fysiska; också finner man att den läkare i allmänhet har största framgången vid behandlingen af dessa sjukdomar, som bäst förstår att vinna och bibehålla patienternas förtroende. En alldeles särskildt stor roll spelar den psykiska eller om man så vill den suggestiva behandlingen vid de hysteriska sjukdomsformerna. Vid dessa är såsom nämnt den psykiska retbarheten så stegrad, att ofta blotta föreställningar framkalla sjukdomar; denna stegrade retbarhet kommer nu till nytta vid behandlingen på så sätt, att sjukdomar, som åstadkommits genom föreställningen om en sjukdom också botas genom föreställningen om tillfrisknande. För att på ett kraftigt sätt psykiskt inverka på patienters sjukligt stegrade inbillningskraft kunna nu allehanda slags metoder komma till användning, och som typ för desamma kan man betrakta hypnotismen, där, såsom allmänt bekant, botandet sker genom att man direkt med sitt ord bibringar patienten, som för tillfället är försatt i ett särskildt, s. k. hypnotiskt tillstånd, föreställningen om tillfrisknandet.

Utsikterna för de nervösa sjukdomarnas återställande till hälsa äro beroende af åtskilliga faktorer. Om orsakerna till sjukdomen kunna häfvas, och om den sjuke är i tillfälle att unka sig den stundom långvariga behandling, som kräfvades, så återställes i allmänhet hälsan. Däremot äro de åkommor svårare att rå på, där orsakerna ej kunna undanrödjas, och där patienten af en eller annan anledning ej kommer i åtnjutande af lämplig behandling. En synnerligen försvårande omständighet är det, då patienterna, såsom ej sällan är fallet, i ytterligt hög grad lida af ängslan och oro samt äro fångna under hypokondriska föreställningar om sin sjukdoms farlighet eller obotlighet; i dessa fall pläga de gå från läkare till läkare, från kvacksalvare till kvacksalvare, försöka den ena behandlingen efter den andra, men ge sig aldrig tålmod att fullfölja någon. Emellertid kan man äfven i sådana skenbart förtviflade fall ibland få se, att dock hälsa slutligen återvänder. Öfverhufvudtaget får man aldrig vid dessa sjukdomar misströsta, ty, då inga svårare anatomiska förändringar förefinnas, så finnes alltid möjligheten för tillfrisknande, och där möjligheten finnes, bör man alltid bibehålla hoppet om en slutlig god utgång.

Ur notisboken.

Kvinnlig simkonst. Simuppvisningen i damernas badinrättning vid Skeppsholmen hade i måndags e. m. lockat åskådare i mängd till det, dagen till ära, med flaggor och grönt rikligt och smakfullt prydda badhuset. Under musikens toner förde fröken *Anna Laurent* fram sina elever, hvilka först i lilla och sedan i stora bassängen ådagalade många om synnerligen god ledning och aktningvärd färdighet vittnande prof. Lifliga och ihållande applåder framkallade flytningen i stjärna och ankare samt hoppen från tornet, där graciösa och smidiga rörelser parades med styrka och säkerhet.

Efter slutad uppvisning höll revisor L. F. af Klintberg ett väl framsagdt tal om simsporten och dess betydelse, hvarefter han hjärtligt tackade fröken *Laurent* och öfriga lärarinnor för deras arbete.

Twänne dugande kvinnor ha under de senaste dagarna här i hufvudstaden skördats af liemannen. Den i sitt yrke särdeles skickliga hof- och slottsältskären fru *Charlotte Berggren*, känd och värderad i vida kretsar, afled i mån-

dags. Hon sörjes närmast af bröder och andra anhöriga.

Sistlidne fredag afled fröken *Johanna Sofia Fogelqvist*, i en ålder af 53 1/2 år. Hon var vid sitt fränfalle första biträde hos sin nära frände, fru S. Avén, i dennas bekanta charkuterihandel vid Regeringsgatan, hade där haft anställning under 30 års tid och belönades i sistlidne november månad med Patriotiska sällskapets stora guldmedalj.

Teater och musik.

Kungl. operan återupptager sin verksamhet om måndag, då »Lohengrin» uppföres. Under säsongens första veckor komma därjämte att uppföras operorna »På Sicilien», »Orfevs», »Kronjuvelerna» och »Figaros bröllop».

Nyengagerad för spelåret är tenorsångaren hr *Lemon*, hvilken som bekant under det senaste året idkat sångstudier i Paris.

Dramatiska teatern gaf sin första föreställning under den nya säsongen i går torsdag, då *Sudermanns* skådespel »Ära» uppfördes. Repertoaren upptager för den närmaste tiden dessutom »Sällskap där man har tråkigt», »Romantik», »Herr Dardanell och hans upptåg på landet», »Damer nas vän», »Trettondagsaftonen», »Offrad», »I lif och död» samt slutligen »Den beryktade fru Ebb-smith» och »Om kronan», hvilka stycken repeterades redan under förra spelterminen, men då ej kunde blifva färdiga till uppförande.

Förbi!

Från holländskan för Idun

af *Elin Sch-y.*

I.

Fen grå novemberdag. Allt är så tyst och stilla i den kalla hvita dimman, som hänger tung kring träden och öfver husen. Intet ljud — ingen rörelse — intet lif — allt hvilar i en tung, drömlös slummer under den fuktiga, genomskinliga slöjan.

Tåget jagar fram genom dimman, timme efter timme, timme efter timme — alltjämt samma grå enformighet på alla sidor. De tjocka, hvita rökmolnen, som ej kunna stiga upp genom den tunga luften, hvirfla i fantastiska figurer förbi kupéfönstren och irra sedan som hemska spöken bort öfver de dimhöljda fälten.

I en första klassens kupé sitter en ung kvinna och midt emot henne en ung man, som tycks vara några år äldre. Hon sluter ögonen. Han ser tankfullt ned på golvet.

En station. Tåget stannar. I det orediga sorlet af röster får han plötsligt höra en gäll, grälände kvinnostämma alldeles utanför kupén. Nästan ofrivilligt ser han ut — men tåget har redan ilat förbi — den skarpa, grälände stämman dör bort i fjärran.

Han ryser till. O! den rösten — den tonen! Den var så fullkomligt lik den, som han nu för åtta dagar sedan hört för sista gången, och som han hoppades att aldrig mer få höra.

Åter genomilas han af en rysning. O! det afskyvärda uppträdet i förra veckan — det häftigaste af många, många liknande under hans åttaåriga äktenskap — men det var också det sista. De oåterkalleliga orden hade hon själf uttalat — nej ropat — skrikit ut på sin grofva dialekt, svärjande som en fiskmånglerska under detta vilda utbrott, då hennes råa natur bröt fram och förkväde den yttre förfining, som han med så mycken möda sökt bibringa henne.

Länge hade han haft tålmod och fördragsamhet — kanske allt för länge. Det hade varit för barnets skull — Hur förfärligt hade det icke varit nu under den sista tiden — detta gräl och oväsen t. o. m. då barnet var närvarande — denna ursinniga svartsjuka — o! Gud! Ingen visste hvad han lidit under dessa år — Men bort med alla dessa tankar nu — det är förbi — förbi — hvarför då se tillbaka — — Hon sitter framför honom så skön — hon den enda! Han ser på den unga kvinnan, som fortfarande håller ögonen slutna, men då hon känner att hans blick hvilar på henne, slår hon upp ögonen, ser ömt på honom och säger:

»Vet du, hvad jag tänkte på, Han?»

»Nej, hvad var det?»

»Jo, jag tänkte på, då du och jag första gången sutto tillsammans i en kupé — kommer du ihåg det?»

»Ja, för tio år sedan då du var ute och reste med din far. Det var första gången jag såg dig — om jag kommer i håg det! Jag ser dig ännu för mig — minnes allt så väl, t. o. m. hur du var klädd.»

»Ja, jag minnes dig också! — Ett sådant barn jag var på den tiden! Jag hade ju knappt lämnat skolan. Jag kommer ännu så väl i håg, hur glad jag blef, då pappa dagen därpå sade, att han tyckte du var en riktigt hygglig ung man.»

»Men då den där hygglige unge mannen sedan kom och begärde hans dotter — då slog bladet om» — det var något bittert i hans ton — »då var målaren icke god nog. Om jag hade varit officer eller embetsman — men artist — fi donc!»

»Pappa var litet gammaldags och en smula ärelysten, när det gällde hans enda dotter. Om han fått se att det verkligen varit mitt allvar, skulle han kanske ändå gifvit vika — men då — —»

»Då var det för sent, emedan jag begått den galenskapen att gifva mig. Nå, för det har jag då fått plikta hårdt nog!»

»Stackars, käre Han!» säger hon ömt och smeksamt. »Men det kunde pappa ju inte hjälpa. Du får inte mer lägga skulden på honom — han är död nu och led så mycket de sista åren.»

»Men jag har också lidit — både mycket och länge — och du också — — gode Gud! tio långa år — och hvilket elände under hela den tiden!»

De tystnade åter och försjönko i tankar. De tänkte på sin ungdoms kärlek, på hennes fars vägran och på hur han tagit henne med sig utomlands, för att hon skulle glömma. De tänkte på hans förhastade giftermål med sin värdinnas dotter, som vårdat honom under hans sjukdom och blifvit kär i honom. Han gifte sig med henne dels af medlidande, dels af tacksamhet och äfven af grämlöse öfver att han ej kunde få den han älskade.

Ett par år därefter kom hon tillbaka — ännu ogift — han såg henne åter — och den gamla kärleken flammade upp på nytt, häftigare än någonsin förr, då han förstod, att det var för hans skull hon afslagit alla anbud.

Då började det lidande, som tårt honom under de sista åren — de plågsamma själf-förebräelserna öfver en förspild lycka — hans hustrus häftiga svartsjuka, som så småningom växte till ett ursinnigt hat mot den kvinna, som hon kände alltid hade haft företräde framför henne och alltid stått öf-

ENEROTH & Co.
Tekniska Fabriken "GÖTA LEJON"
GÖTEBORG.

rekommendera sitt allmänt erkända
LUTPULVER
— fritt från klor —

Lutpulvret begagnas vid lak eller tvätt i stället för bästa och renaste aska. Användningssättet alldeles samma som med vanlig asklut, och
SÅP-PULVER
(fritt från klor).

Sparar **penningar.**
— Sparar **arbete.**
— Sparar **kläder** och
— ersätter **såpa** eller **tvål**

Tandläkare dir Geo. Forssmans Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandinktur
 nya präparat för tändernas vård:
 hanna & de flesta apotek i partymått och hos hrr
 handlande Parviförsäljning för Sverige hos
 Stockholm,
 Bendix, Josephson & C:O, 11 Regentgatan

ver henne, och som hon i sin småsinnade kortsynthet gjorde ansvarig för den afsky han allt tydligare visade henne efter hvarje nytt uppträde.

Och mellan honom och allt detta elände stod barnet — hans lilla Lolo med de stora frågande ögonen — — — o! Gud!

Han sitter och vaggar oroligt fram och tillbaka och tar mekaniskt fram sitt ur. Klockan är två. Alldeles vid samma tid för åtta dagar sedan tog han afsked af henne. — »Adjö pappa, — blir du länge borta?» Han hör ännu hennes röst, känner hennes små händer. — — — Men hvad nu? — ingen svaghet! — det kunde ju inte vara på annat sätt — han måste lämna barnet hos modern nu till en början. Sedan — längre fram skulle han ordna det på annat sätt. — — —

»Ja, det har varit svåra år,» börjar hon åter, och han är glad att hon säger någonting — det gör honom så godt att höra hennes röst — den jagar bort minnet af den andra — — »Och det sista året — ensamheten!»

»Hvarför kom du då inte tillbaka?» frågar han ömt.

»För din skull — för att du skulle få ha lugn. Jag visste, att hon var svartsjuk och plågade dig.»

»Och om jag nu inte hade kommit och sökt upp dig därborta — skulle vi då aldrig mer ha råkat? Skulle du aldrig mer ha kommit tillbaka?»

»Aldrig? — det vet jag inte — men säkert inte de första åren — sedan — kanhända. Och hvarför skulle jag också kom-

mit tillbaka? Utom pappa hade jag ingen annan än dig — men — — —»

»Men i mig hade du intet — nej! Jag fick inte ens komma och besöka dig — o! när jag tänker på allt detta!» — Åter blir han orolig och vrider nervöst på mustascherna. Plötsligt rycker han upp sig ur förstämningen.

»Nej, jag vill icke mer tänka på detta! Nu vill jag blott tänka på dig — på vår kärlek — på vår lycka! Hur lyckliga vi skola bli tillsammans! — inte sant? Säg, Klara, älskade, det tror du ju också?»

»Ja, säkert, Han, säkert! Men — — —»

Hon ser ut och ryser till.

»Hvad är det, fryser du?» och han sveper resfilten kring henne.

»Nej, Han, — tack — det var inte orsaken. Men jag kan knappt tro att det är sant. Det är mig så ofattligt alltsammans — först ditt besök, som kom så oväntadt i min ensamhet — sedan hela den sista veckan och nu detta — att vi resa bort tillsammans — insvepta i den täta spöklika dimman. Det är som om vi jagade fram genom molnen — högt öfver jorden — alldeles som i en dröm!» Sedan säger hon leende, men ändå allvarligt: »Tänk om det bara skulle vara en dröm, Han!» — —

»Men det är det icke, älskade! Det är den härliga, sälla verkligheten! — Ändtligen — ändtligen äga vi då hvarandra!»

»Nej, det är ingen dröm — jag vet det, men vi stå likväl utom världen — ty nu bli vi naturligtvis utstötta, men vi behöfva inte heller någon människa — eller hur, Han?»

»Nej, Gud vare lof! Må världen utstötta

oss, det ha vi kraft att sätta oss öfver! Ser du, nu låta vi all sorg och allt elände — hela vårt förflutna lif försvinna i dimman, som står som en skiljemur mellan oss och världen!»

Efter ett ögonblick säger han ömt: »O! jag kan inte säga, hur tacksam jag är mot dig, för att du har velat göra detta! Det är så stort — så ädelt — så högsinnadt af dig! — det är en uppoffring, som jag aldrig skall kunna värdera nog högt.»

Han har fattat hennes händer och trycker dem vördnadsfullt till sina läppar.

»Det är ingen uppoffring, älskade. Att lefva med dig och för dig är min enda lycka. Jag har aldrig hållit af någon annan än dig — aldrig haft en tanke på någon annan! Och nu, när pappa är död, har du ensam blifvit mitt lif. Du är mitt allt, och jag vet att också du alltid har hållit af mig. Därför är också vår resa så mycket för mer än ett vanligt bröllop — och förenar oss med ett innerligare och heligare band.»

Sedan tar hon hans hand och ser på honom, full af ömhet och högtidligt allvar. Och den kyss af vördnadsfull kärlek, som han trycker på hennes panna, är en helig bekräftelse på deras förbund.

(Forts.)

Innehållsförteckning.

Ellen Nordgren-Gulbranson. (Med porträtt). — I mån-
 sken; poem af Anna Knutson. — Tafatta och glömska
 döttrar; för Idun af Johanna Kurfel. — I klädpenningfrå-
 gan». — »Familjemeddelanden». — Iduns läkarartiklar:
 IX. Några ord om nervositet, af prof. F. Lennholm. (Forts.
 och slut). — Ur notisboken. — Teater och musik. — För-
 bi! Från holländskan för Idun af Ellen Sch-y. — Tids-
 fördrif.

Sidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linge.
 Bidrag mottagas med tacksamhet.

Länk-logogryf.

Hufvudordet.

Ack, mycket väsen det en gång gjorde,
 Det lilla ordet — oskyldigt nog —
 När som det sattes där sig ej borde,
 Och ut i härnad rätt mången drog
 För att det skydda i all dess glans,
 Fast därmed intet, till sist, dock vanns.

Länkarne.

Halfva dussinet af länkar
 Och en liten ked vi ha.
 Hvad som uti säng och bänkar
 Trifs förunderligt så bra.
 Gvad för stadga ej man prisar,
 Hvad — ibland — oss »vinden» visar.
 Hvad en hästkarl ej, för lifvet,
 Kan uti sitt stall fördra'.
 Ett motiv som borde draga
 Mången »argsint» symbolist.
 Och till sist, hvad man bör taga
 Varsamt, för att få en kvist.

S. L.

Charad.

Mitt första — märk det noga — det första också är
 Uti den långa rad, som oss alla gjort besvär.

En kvalmig sommardag, hur godt att vandra
 Uti en svalkande och skön mitt andra.
 Mitt tredje, med mitt första ökt, är
 namn på mången kvinna,
 Mitt hela däremot bland våra mans-
 namn skall du finna.
 J—n S—m.

Geografisk namngåta.

Af nedanstående bokstäfver bildas 8 ord, hvilkas begynnelsebokstäfver — lästa uppifrån och ned — utgöra namnet på ett konungarike i Europa och slutbokstäfverna namnet på en stad i detsamma. 6 a, 2 b, 1 d, 3 e, 2 f, 1 g, 3 h, 4 i, 3 l, 5 n, 3 o, 1 p, 3 r, 4 s, 4 t, 3 u, 1 v, 1 w, 2 å, 1 ö.

Orden beteckna:

- 1) Bergskedja i Schweiz,
- 2) en af Australiens öar,
- 3) stad i Norge,
- 4) stad i Finland,
- 5) stod i Ryssland,
- 6) hamn på Grönland,
- 7) flod i Italien,
- 8) stad i Polen.

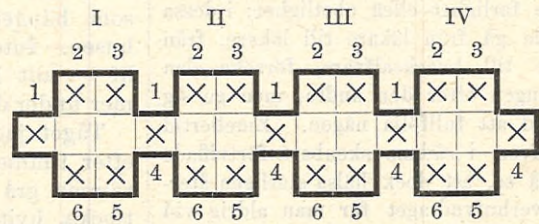
l. n.

Anagram.

1:sta, 2:dra och 3:dje ordet.

Till manlig »idrott» hör det första, andra,
 Men kvinnan ock ibland den öfva kan,
 Och är därvid — det sägs ej för att klandra —
 Behaglig ej — hon liknar då en man.
 I regel ej det tredje hennes värde,
 Men är pikant i en och annans smak.

Kedjegåta.

I den ordning som siffrorna i hvarje särskild länk angifva, utbytas x mot bokstäfver, så att fjärde bokstafven i föregående länks ord äfven utgör begynnelsebokstaf till ordet i den nästföljande:

Länk I, stad i Sydamerika, länk II, mansnamn, länk III, magistratsperson, länk IV, husgeråd.

Är den rätta lösningen funnen, så gifva de fem bokstäfverna i sammanbindningslänkarne namnet på en stad.

Sibylla.

Dock re'n i skolan vi af gammalt lärde
 Att första var en dum och skadlig sak.

Sibylla.

Tio inkapslade geografiska namn.

Kan du sno raskt, min vän? Ja. — Pannan är het, är omslaget ännu kallt? Skaffa mig några äggskal, Maria! Här ha vi en låda full. I lådan får du ej ha skedar, men i en korg, om det finnes någon. — Jag såg i vår matsal er notbok. — Känner ni Lenas syster? Passar din i en hattaffär? Om du ber Lina, så hjälper hon dig.

Ninne.

Lösningar.

Logogryfen: Högssommaren; gran, ros, os, re-son, sena, Sommen, Jemmar, sön, Amor, sagor, moras, hane, grøn, en, mage, snö, gam, ren, hare, örn, gös, hage, harem, ös-regn, mo, Göran, hö, man, Örnö, ro, öra, remna, hemma, ögon, högar, garn, sömn, orm, smör, gro, gas, oas, gom, höna, harm, emma, men, hes, mars, öre, Harg.

Stafvelsegåtan: Sokrates — Grekland. 1) Sarkofag, 2) oldfader, 3) klädloge, 4) Ragnarök, 5) aftonsol, 6) Taragona, 7) Eliasson, 8) Sjöland.

Paragrammet: Spenat; socker-lag, per-sil—ja, elf—en—ben, nait—fjär—il, ar—tig—het, tur—ister.

Triangelaritmogryfen:

- Vädur
- Ägir
- Din
- Ur
- R

Sparsamma Nyheter i klädnings-, kapp- och kostymtyger Fruar!
 för höstsäsongen hos *Hildur Andersson*, Stockholm.

12 Hötorget 12
 Filial: 4 Södermalmstorg 4.
 Riks- och Allm. tel.